ՓՈԱՆԻՄԻԿԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹՎԻ—1225 · ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ—11—ԱՊՐԻԼ—1872

ԳԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին կ. Պոլսոյ համար 180 դր.
» Գաւառաց » 40 մէճ
Ամբողջ Հայաստանեայց Պոլսոյ » 90 դր.
» Գաւառաց » 50 մէճ
Իւրաքանչիւր թերթի գին 50 փարա
Յայտարարութեան գինը մէկ անգամի համար 3 զուարթնոց, երկու անգամի համար 2 զուարթնոց, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն է։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆՔ

Գրութիւն գրացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրաց վերաբերեալ նամակ կամ օր եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Զնորէանին պիտի ուղղուի, Կ. Պոլիս. Զինելի խան Մատենի գրագնեակը։
Համարու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ՎԱՍՏԱԿԵՏՆԱՊՕԼԻՍ 11 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ. ԹԻԷՐԻ ԱՏԵՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն տե՛ս Թ. 1224)

Հիմա եւրոպա չպիտի համարիմ բարեկարգութեան հասատաս բռնաբերելու վրայ այս քանի մի խօսքը միայն ըսել ձեզ. պէտք է որ ուրիշ նոյնպէս անհրաժեշտ եւ նոյնպէս ճշմարիտ խօսքեր ալ խոստովանութեան հասատաս բռնաբերելուն վրայ ըսեմ։ (Մտիկ լրեք։ մտիկ արէք։)

Մի հասատաք անոնց՝ որ կըսեն թէ խոստովանութիւնն այսօր վտանգի մէջ է։ Ոչ։ վտանգի մէջ չէ. ճշմարիտ չէ այն խօսքն ալ՝ որ մերթ ընդ մերթ կըսուի թէ Դաղղիա առանձին մեկուսացած է. առանց դաշնակցի մնացած է։

Պէտք է բացատրել այս խօսքը՝ որ երբեմն անխոհեմաբար այս քիմնվրայ բերուեցաւ եւ լրագրութեան մէջ ալ հրատարակուեցաւ։ Երբոպա այն վիճակին մէջ է այսօր՝ որն որ կրնայ լուծանալիչ այն բուռն եւ մեծ դերգաղափարին եռանդ. որոյ նմանը քիչ անգամ կը մտնի աշխարհի պատմութեան մէջ։

Պ. Լորժրիլ գերակոմս.—Ինչ դաշնակցութիւն ունիմք մեք։

Ամբ. եւ այլ նստատեղիներէ.—Թաղէ՛ք խօսքն։ մոռցէ՛ք խօսքն։

Պ. Թիէր.—Այժմեան Երբոպա 1815ի Երբոպան չէ։ ինչպէս որ այժմեան Դաղղիա ալ 1815ի Դաղղիան չէ։

Զսխակորմեան. քանի մի նշանաբաններէ.—Շատ ապէկ։ շատ ապէկ։

Պ. Թիէր.—Երբոպոյ մեղմնէ խրեգրածը, եւ այն ալ՝ ոչ թէ մեր երկրին վրայ իրաւունք մ'ունենալու. կերպիւ այլ երբեւ. իր գրաստոյն տան մէջ անցած անցից համեմատիր դրայի՝ մեղմնէ խնդրածը՝ մի միայն բարեկարգութիւնն է։

Ինչպէս որ Դաղղիա իր կառավարութիւնն բարեկարգ ուզիւն կը խնդրէ, Երբոպա ալ դոյն միայն կը խնդրէ։ Թող բարեկարգուիւնը թագաւորէ։ օրէնսոյ վրայ յենուլ. եւ զնբոպա բարեկամ, ձեզնէ ակնածու կը դանէ։ եւ ես կը հաստատեմ թէ՝ այսօր Դաղղիոյ, ուրիշ ժամանակներէ աւելի բարեկամութեամբ շրջապատեալ է. այն բարեկամութեամբ՝ որ կը պարտի մարդ. պարկեշտ անձանց՝ որք իրենց պարտականութիւնը կը կատարեն, որք խաղաղութիւնն հասատաս պահել կուզեն, եւ որք չեն ուզեր բընաւ դոյն ազմկել՝ ոչ ուղղակէս եւ ոչ՝ անուղղակէս։

Երբոպա գիտէ թէ մեք զմեզ վերակազմելու. կ'դրագրիմք եւ թէ՝ մեր վերակազմութեան մեծ դործին մէջ Դաղղիոյ բանակին վերակազմութեան գործն ալ կը հասկցուի։ Վստահութիւն ազդելն անկեղծութեամբ միայն կը լինի թէ՝ խօսքի եւ թէ՝ գործոյ մէջ ցոյց տրուած անկեղծութեամբ։ Արդ. ես չվարանիցայ առաջին օրէն ըսել, այն օրէն՝ որ դուք պաշտօն ստանձնեցիք ինձ գալ այս տեղ, եւ դառն բայց հարկաւոր հաշտութեան մի վրայ բանակցիլ չպատրաստիցայ այս խօսքն ըսելէ. Դաղղիա խաղաղութիւն կուզէ. չկորսիր, ինչպէս կը կարծուի։ իր ձախորդութիւնքը դարմանելու համար վերատին երբոպոյ խաղաղութիւնը վրդովելը

Դաղղիա խաղաղութիւն կուզէ։ կը յայտարարեմք գոյա իբրեւ ազարկեշտ մարդիկ։ ես իմ ապագիրիս վախճանին մօտ, պատուոյ վրայ կը յայտնեմ թէ քանի որ այս նոտարաներն վրայ գահուիմ, ուրիշ մտածութիւն չունիմ, բայց միայն խաղաղութիւնն հասատաս պահել՝ թէ՝ Դաղղիոյ եւ թէ՝ տչխարհի մէջ։ Բայց ինչպէս որ մեր քով գանուող օտար ներկայացուցչաց հետ խօսելով առանձնարար ըսած եմ՝ նոյնը բարձրաձայն կը կրկնեմ այս բեմիս վրայ։ Չէք կրնար ուզաակ, որ եմէ ժողովն ինձ նեցուկ լինի, Դաղղիոյ բանակն այն վիճակին մէջ թողում, ուր մեր դժբաղդութիւնք ձգած էին զայն։

Ո՛չ Դաղղիա պատերազմ չվարիցիր, այլ միայն ինքզինք վերակազմել կը խորհի եւ իւր ճշմարիտ վիճակաւորութիւնն է՝ իւր զբրութիւնը վերակազմելը եւ ինքզինք Երբոպոյ եւ ոչ խորհի ցուցնել այն ամրապինդ կացութեան մէջ՝ որ ամեն ժամանակ ունեցած է՝ եւ դեր միշտ պէտք է պահէ։ (Շատ ապէկ։ շատ ապէկ)։

Ցեւաբար՝ մի՛ վախնաք ամենեւին։ Երբոպոյ մէջ ամեն մարդ կը կրէ ներկայ վիճակին ծանրութիւնը։ ամեն մարդ. գիտէ թէ պատերազմն սոսկալի ուրուանդան մ'եղած է։ եւ ես չեմ տեսներ բնաւ մեկը՝ որ խաղաղութիւնը խառնելու ուզակիր լինի։ Մեք չեմք ուզեր խառնել։ Երբոպոյ մէջ ալ ոչ ոք կուզէ վրդովել։ ոչ ոք մտքէն կանցունէ։ Բերլին կրնամք խաղաղութեամբ ապրիլ։

Իսկ դաշնակցութեանց գալով՝ ամեն օր դաշնակցութեանց խօսք կը լինի։ այդ կրնան։ Երբոպոյ հանգըստութեան ապահովել։ Այս ամենն ալ ճշմարտ է։ այս ժամուս, ով որ չհասկընար թէ ամեն տեղ շրջահայեաց ըստ դատաւորութիւն կը տրվի։ վասն զի ամեն մարդ խոհական է։ եւ թէ ոչ ոք կը խորհի մեկու մը հետ կամ մեկու մը դեմ կոպուիլ ով որ չհասկընար զայս, չճանչեր դիւրայտ։

Երբոպա նորէն կըսեմ՝ զգոյշ կը կենայ, կը դիտէ. եւ ով որ առաւել դգոնութեամբ, առաւել երկիւղածութեամբ եւ առաւել ծանրութեամբ վարուի յաջողութիւնն ոնոր պիտի մնայ։ (Շատ ապէկ։—Այլ եւ այլ շարժմունք)։

Հաստատեցէք որ այս ըրած նրկարագիրս ճշմարիտ է։ Չեմ ուզեր այնպիսի բան մ'լինել, որ քիչ ժամանակէն գէպքերը ասոնց հանեն։ Լինչ որ կ'ըսեմ՝ կատարեալ գիտակցութեամբ կ'ըսեմ։ Ուրեմն պէտք է բարձրաձայն ըսեմ երկրին առջեւ։ վասն զի, ձեզնէ քանի մ'օր՝ եւ բարեբաղդաբար քանի մ'օր միայն բաժնուելէն առաջ՝ եթէ մութ ամպեր մեայլին՝ այն ամպերը կրնային ոչ թէ փոթորիկներ, այլ միւս դատելի միշտ սոսկալի շրջափոթութիւններ բերել ձեր հորիզոնին մէջ։—Հաստատեցէք ինձ՝ անկեղծութեամբ կը խօսիմ ձեզ։ վախնալու բան մի չունիք։ ոչ ներքին բարեկարգութեան համար։ ոչ խաղաղութեան համար։ եւ մեր կոզմէ։ կրնաք վստահ լինել միշտ։ մեր պատուոյ եւ երկրին շահուց բացարձակ անձնուիրութեան վրայ։ բնաւ մի՛ որոյ Ծանրութիւնը մեր կարգութեան ներքուն չափ կը վերցընենք։ (Շատ ապէկ։ շատ ապէկ։—Ծափահարութիւնք բազմաթիւ ներսուանաց վրայ։)

Պ. Թիէրի այս նշանաւոր առեւանրանութեան վերջին մասը՝ այն է ըրած խաղաղասիրական յայտարարութիւնքն՝ եւ ասոնց հետ Դաղղիական բանակը վերակազմելու եռանդուն փոյթն՝ առանց մեկնութեան չմնացին։

Գերմանիոյ լրագիրք՝ եւ նոցա հետ անդ զիական թայմզ՝ Պ. Թիէրի խաղաղասիրական յայտարարութիւնքը՝ ինչ բոլոր կամ մանաւանդ. Գերմանիա քննադատելու եւ Դաղղիոյ զինուորական ահեղ պատրաստութեանց դէմ դարձուն արդելք չյորդորելու համար մտածուած քաղաքագիտական ճարտարութիւն մի կը համարին։

Ահաւասիկ թայմզի խորհրդածութիւնքը՝ որոց մէջ Դաղղիոյ պատրաստած զինուորական դրութեան վրայ ալ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւնք կան։

• Պ. Թիէր խաղաղութեան վրայ կատարած չունի՝ քաղաքական հորիզոնին վրայ դժուարութիւն մի չտեսնելը։ Դաղղիոյ վտանգաւոր դաշնակցութեանց զրոյցները զինքը չեն վրդովեր բնաւ։ Դաղղիա առանձին մնացած չէ։ կրնէ, կամ հիմէ մնացած է, այդ առանձնութիւնն Երբոպական պատութեանց ընդհանուր վիճակն է։ . . . .

• Իւր այս անկրկիր զ յայտարարութեանց հետևանք՝ Պ. Թիէր կը խոստովանի թէ իր առաջին հոգը բանակն է։ բանակը վերակազմելն՝ իրեն համար Գաղղիա վերակազմել է։ Ընտանեաց՝ չկրնար հաւատարութիւն պահել այն անխոհեմներուն նկատմամբ՝ որ վրէժխնդրութիւն կը գոչեն։ իւր միակ վրէժխնդրութիւնն է Գաղղիոյ ազգային զբրութիւնը վերակազմելը՝ որպէս զի կարենոյ իւր պարտաւորութիւնը բռնել։

Գաղղիոյ Հանրապետութեան նախագահին բուն միտքը թափանցել դիւրին չէ միշտ։ երբոր կրսէ մեզ թէ խաղաղութիւն կուզէ։ այսպէսով ընել կուզէ թէ պատերազմ ընելու համար ըստ բաւականի հզոր չէ՞։ Երբոր կը յանդիմանէ իւր այն հայրենակիցքը՝ որք վրէժխնդրութիւն կը գոչեն, արդեօք նոցա անհամբերութիւնը միայն կըշտամբել կուզէ։ որով ժամանակէ ի՛սուս ձեռք բերելիք բանն այսօր կը խնդրեն։ Ի՞նչ է ուրեմն այն գիրքը՝ զոր Գաղղիա այնչափ դաբերէ՝ ի վեր եւ տակուրին վերջին ժամանակներս բռնած էր աշխարհի մէջ։ Արդեօք դեռ յաղթողին ձեռքն եղող վեց գաւառներն ազատե՞լ միայն կը բաղձայ։ թէ Այզասն ու Լորէնը վերստին ձեռք բերել Ռէնի ձախ եզրին ափերը եւ Երբոպոյ ամեն դիւանական տէրութեանց վրայ դերակայութիւն ստանալ կուզէ . . . .

• Երկիրն անտանելի ժամանակ խաղաղութեան մէջ պահելու խօսք կուտայ։ հաւանականաբար՝ որչափ ժամանակ որ տեւէ իւր նախագահութիւնը։ Բայց միանգամայն այնպիսի բանակ մի կուտայ Գաղղիոյ՝ որ իւր ձեռաց մէջ անդրդիծ՝ բայց իւր յաջորդաց ձեռքին մէջ կրնայ գործիք մի լինիլ զրոյ Գաղղիա իւր առջի դերակայութիւնը նորէն ձեռք բերէ։

• Մեր Գէրլինի թղթակցին այսօր մեզ գրկած նամակը կը ցուցնէ թէ՝ Պ. Թիէրի խօսքերն ինչ ապատրութիւն կընեն թէ՝ Պ. Պիսմարքի եւ թէ Գերմանիոյ հասարակաց կարծիքը վարագ մարդոց վրայ։ Եթէ Գաղղիա իւր կորուստները դարմանել կը խորհի՝ եթէ իւր զորութեան վերակազմութիւնը վրիժառութեան միջոց մ'է, Գերմանիա խաղաղասիրական ապահովութեան չրհաւատար։ եւ Գաղղիոյ ճգունքը պատճառ մի պիտի լինին Գերմանիոյ՝ նոր զօհողութիւններ յանձն առնելու, եւ հաւասար՝ զուցէ իսկ առաւել եռանդեամբ իւր զինուորական զբրութիւնն աւելցնելու։

« Ինչ օրք կը մեղադրէ զՊ. Թիէր իւր հայրենասիրութեան համար։ Բայց կը կարծուի թէ լաւ չլիներ իւր թշուառութիւնը ցուցնել։ գիտնալով թէ ինչ ապատրութիւն խաղ մի կը խաղայ։ եւ թէ իւր ասելն օրուան հանճարեղ է եւ կարուկ։ . . .

Գերմանիա չյուսար որ 1.250.000 մարդէ եւ 1900 միլիարդանոցէ աւելի կրնայ պատերազմի հանել։ մինչդեռ

Գաղղիոյ Հանրապետութիւնը Գերմանացի ռազմագիտաց հաշուումն նայելով կունայ 1,600,000 մարդ հանել 2700 թնդանօթով։ Մինչ կաղմանէ։ Գաղղիա, այս գումարին հանելու համար բաւական չպիտի համարի ամէն քաղաքացի մարդիկը միայն։ Ի զէն կոչուելու եւ կարճատեւներէն սարսռելու՝ ները, կալերը, վենկիներն ալ պիտի կոչէ, եւ միայն ոպուշներն ու անդամալոյծները գուցա պիտի թողու։

«Երեսունէն քառասուն տարու եղող բոլոր արու ժողովուրդն ալ եւ այլ զինուորական դասուց մէջ պիտի գրուին։ Գործոց բանակին պահեստակ եւ երկրապահ զօրաբեռնաց մէջ։ Ոչ մի գաղղիացի չպիտի կրնայ ասել թէ ինչ։ Գաղղիա չկրնար բնաւութիւնն ընդունիլ առանց նորա խաղաղութիւնը չափազանց սիրելու։ Գաղղիական բանակը Գերմանականէն ի երաշխաց սեանել կուկընկալեն թէ՝ լուսաւ եւ թէ՝ ուրիշ հանգամանաց։ Գ. Թիէր խոհակէս հանուզուած է իր հայրենակցաց Գերմանացւոյն ի գերազանցութեան։ Գերմանիոյ մէջ հաշուած է թէ Գ. Թիէր այս խօսքն բառ. է. Գաղղիացիք փարիզի պարիսպներուն ներքեւ կընկէին գերմանացիս՝ հիմէ լուսագոյն հրամանատարութիւն մ՚ունենալին։

«Գ. Թիէր ի գլուխ իսոյ յոյսերուն առաջի աշխարհի թէ ինք խաղաղութեան համար միայն կը զինուրի։ աշխարհ քաջ գիտէ թէ ոպատերազմնութեան մ՚արժէքը զոյգ առաջ միակ փորձը պատերազմն է։ Գ. Թիէր չէ կարող յուսալ թէ Գաղղիոյ բոլոր գօրութեանց։ բոլոր կարողութեանց այս համախմբութիւնն իբրեւ խաղաղական չարամ կընդունուի։»

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 19 ապրիլ

Ի. Գօրոյ անդրիանան դեսպան Աբր Հ.Նրի Հ.ցիսի երէկ Փարիզին անցաւ։ Քանի գնաց։ ուր քանի մ՚օր կենալ։ եռեւ։ կ՚Պոլիս ալիան երթայ։

Հարցիկ ապրատուցոյ Հ.Նրի անուն ղնդապետ՝ ի մեր դեսպանոյ։

Կարլիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ դժուարութիւնք ծագած լինելուն պատճառներն ահիմն են։

Լոնդրա 19 ապրիլ

Կառավարութեան պարտականութիւնք Երէկ գաղանագրագրական խորհրդարանին մէջ դարձեալ քննութեան ենթարկեցան։ Հարցումներ ալ ընդունեցան։ Եւ քանի դրուխ 25 ֆիորին կը բաժնուի յանձնարարուած։

Բրաք 21 ապրիլ

Պահեմիոյ ուսանողներին համար ճիշտ ցորդ եղած ընտրութիւնք Սուսմանագրութեան նպատակաւոր են։

Պերլին 20 ապրիլ

Երկանեան հարիւրապան Հանրապետութեան երկու վարժարան բանադրած լինելով։ որոնցից վերջանաւոր պարտականներ նոսրակ մի գրեց մեր ի Բ.Ն.Ի.Ն.ի՝ յանգիանելով որ իր իշխանութեան սահմանին դուրս

եղած եւ ոչ ոք մեր թիւնը թշնամեան չը իր ոչ գործոն Միանգամայն հրաւիրեց եւ ոլիսկոպոսն որ իր քանադրանքն ետ առնու։ որպէս զի պիտանի ոչ պատանեալ ոչ։

Լոնդրա մերժ ոգեկան պատասխան տուաւ։

Գերմանիոյ ի Գաղղիոյ յարաբերութեանց ձգտելու լինելուն լուր դարձեալ առաւել հանուի։

Փարիզ 21 ապրիլ

Գ. Թիէր անմեղական թնթեւ ոկարութիւն մ՚ունի։

Մոնրեալ 21 ապրիլ

Քաղաքին մէջ անդ պրոտեստանտ կը սիրեն։

Քաղաքիս նեղութիւնքն երեսփոխանական ժողովոյ աշխատութեանց մանրակրկիտ եւ պիտի կենան։ կը հաստատեն թէ ցաւ քարոզ ինչ որչն բոլոր մը պիտի հրատարակեն դէմ։

Ղայինիերն 21 ապրիլ

Լրագրեր Աբդուլամանի խնդրով կը բողոքին միա։ կը հաստատեն թէ կառավարութիւնն անաղարտի միասուց վրայ իր պատասխանն ուներ պիտի բանէ։ Գանել Գ. Ֆիլի կարծիքն ոչ է։

Լոնդրա 22 ապրիլ

Օտ. Գոնա. 52 7/8
» փոխ 1869 60 7/8
» » 1871 70 3/8
Անգլ. գոնա. 92 7/8
Ագիոն 18/6
Մոնկ. 43 1/2

Լիվերբա, 20 ապրիլ
Բամբակ՝ Մ. Դ. 0. 11 3/8—1/2
Գնուած 10000 հակ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական Հրամանաւ.

Դեսպրայի Նորընտիր կուսակալ Ռէսֆ փաշան Գաղատոյ կուսակալ եւ վեցերորդ զօրաբանակին Հրամանատար անուանեցաւ փոխանակ Միսահաթ փաշայի։

Ներիդ Շեվքեթ փաշան Շքատրոյի կուսակալ անուանեցաւ։

Շարամի որը կոնիի նախագահին արդէն եւ Շերմոն զօրապետն Ալէմ աղի դեսպին։ որ վեհ. Սուլթանը նոխանաշ մի առաւ իր Բէօշիին մէջ։

Կիրակի օրն յիշեալ բարձրատոհան ճանապարհորդք մայրաքաղաքէս մեկնեցան ի Սէվասթիոր։ կայսերական Սուլթանիէ շոգենաւով։

Գուբրաչէմէի ապէլէն անցած ժամանակին 21 լմնդ ամսոյ արձակեցաւ։ ի պատիս։

Վեհ. Սուլթանը Մէրջիմոր ի—Շեվքեթի մեծ զօրքին Օսմանիէ եւ Ֆրեատերիկ Շարլ իշխանին Մէճիտիէ սկանակուս պատուանշանները աղաս մեռուցած էր։ Պարսից հայոտակ յոյն մի վարձու բռնած։ քանի տարիէ ի դիս ոչ գրամ կը վճարէ ոչ ալ մէջէն կենէ։

Ներոյի ինաղեցիք այս մարդն հանելու եւ սանկնեն առնելու հանար չատ աշխատելի եռեւ։ վերջապէս ճարահատեալ։ շարամի օրն 100ի չափ

անձինք հանդերձ քահանայիւք եւ վարդապետաց Մեծ Եպարքոսին ողջերագիր տուին։ Նորին Բարձրութիւնն ալ այս գործին կարգադրութիւնը ի Պոլսոյ քաղաքապետին յանձնեց։

Թուրք լրագրաց մէջ ճշմարտութեան սնոտիոյն ձայնը խիստ քիչ անգամ կը լսուի։ Հաղորդիչ լրագիրն անցեալ շաբթու երկրագործութեան վրայ խօսելով իրաւամբ ըսած է թէ Թուրքիոյ մէջ երկրագործութեան եռ մնալուն պատճառը՝ ոչ թէ ժողովրդոյ ծուլութիւնը կամ անխելութիւնն է։ ինչպէս կը կարծուի։ այլ դատարական իշխանութեանց հարատեւութիւնքն են։ որք երկրագործութեան ծայրումը կարգելուն։

Պրուսայէն կը գրեն մեզ թէ Ցբրիտանիկի Շարլ ի չխանը շաբաթ օրը Հոն հասնելով՝ փառաւոր ընդունելութիւն մը գտել է կուսակալին կողմէն եւ թնդանօթներով ողջունուել է։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ԷՍԱԳՈՐԸ ՈՒՍՏՈՒԹԻ

10 ապրիլ	Երրորդ թիրիկուն	38 3
11 »	Երեքշաբթի առաւօտ	
	բացուելուս	57 22
	հէս օր	57 21

Կ. Պոլիս 6 ապրիլ

Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժինք Անգ. լիր. 12.32
Ֆրէնչ » » Օտ. լիր. 17.36
Ֆրէնչ Օսմիրա—Բիւրք 14.30
Արկաթեան գնաց » Ոսկի 170
Փոխ. 1863 » » 353
» 1865 » » 339
» 1869 » » 304
Բրաուէր Օտ. լիր. 13.25

ԱԶԳԱՑԻՆ

Երբեմն Հռոմի Ընտանեան միաբանութեան անդամ Մարկոս անուն արդեն վարդապետ մի։ որ քանի մի տարի առաջ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ գիրկը դիմած եւ նախ խանիւատ եւ յետոյ Թոխատոյ քարոզիչ կոչուելով իր պատգամն կարծեաց պատճառաւ յիշեալ երկու թաղերուն մէջ դժգոհութիւն յարուցած ու ճանրաւոր էր։ կը ըսենք թէ այս օրերս վերստին Հռոմէական եկեղեցւոյ գիրկը դարձած է։

Գրուսա 8/20 ապրիլ 1872

Խմբագիր։

Ցեզոյս հինգ հարիւր հազարեակ քահանայից ի Նպատա ուղղասէր երիտասարդներէ բնակեալութիւն մի մօտ օրերս կը կազմուի։ որովհետեւ խնդիրն արդարութիւնը պարտականներուն համար դիւ եկեղեցւոյ երեսը ունեցան, մինչդեռ մենք կ՚հաստատենք որ մարդասպաններու դէմ անգամ եկեղեցւոյ դռները չեն դարձուիր ա՛յլ միայն արդարութեան նահատակ եւ զոհերու դէմ։ բայց այս է սխալ այս աշխարհիս մէջ ճշմարտութիւնը։ Սակայն թերեւ դիտեր։ անարդամ եւ խոտորիրաբ։ զի աշխարհիս մէջ գերեզման մը գտնելու համար պահանջուած է։ Հանդերձեալ սեր ահաւոր տեսեան մը։ Անոնցմէ դատաւոր մը կայ։ որ 1872 տարիներ առաջ բրաւ։ Անօթի էի եւ ո՛չ կշտացուցիք զիս։ մերկ էի եւ ո՛չ զգեցուցիք զիս։

Աղնիս. Մասիս։ այս տողերն արտատուսմոր աչօք կը գրեմ։ այ Ձեր Մեծապատուութեան կը յանձնեմ այս մասին Գատրիարքարանի ուշադրութիւնը գրաւելու։ դիտողութիւնն ա. ի ամանքը։

Հաւատաս ըլլայով որ տա՛ գրութիւնս Ձեր պատուական թերթին մէջ հրատարակելութիւն մը կ՚ընդունի, տաճարդն յարգանօք եւ խիստ ջերմ փաքրոյ ձեր երկու ձեռները կ՚թարեմ։

* * *

ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
ԳԼՈՒԽ Ե.

ԴՐԱՄԱԳԻՐՔԻ. ԱՆՀԱՒԱՏՔՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՍՀԽՍՏՈՒԹԵԱՆ։

Բնութիւն է Դեր Դրամագրոյ—Այլ է՝ այլ տեսակ։ Դրամագրոյ։—Անշարժ Դրամագրաց։—Յաջորդ Դրամագրաց։ է՝ այլն։—Կարգաւորիչ Դրամագրոյ։—Օգտակարութիւնք թնդանոթեան զրկեցաց։

Բնութիւն է Դեր Դրամագրոյ։—Այլ։—է՝ այլ տեսակ։ Դրամագրոյ։

Հանրութիւն զլխոյն մէջ խառնուած Դրամագրոյ-դերին վրայ։ և տեսանք թէ ո՞րչափ կարեւոր էր և անհրաժեշտ։ բայց անոգուտ չլինիր նորա բնութիւնն առաւել ճշդելն։ որովհետեւ ընկերական զարգացութիւններն հարիւր ազգաց ձեւոյ ներքեւ կը յարմէ։

Այս յանախ զարգացուած՝ բայց և սնանկ ատկան են լաւ չհասկցուած բառը ճշդիւ բացատրելու համար՝ բան ատան է Դրամագրոյ։ եղող բաներէն թուելը։

Դրամագրոյ բառով ամբոխ է իմանալ այն ամէն արդիւնք։ ամէն գործիք։ ամէն միջոցներ։ զորս շարաստութիւնը կը գործածէ կամ կրնայ գործածել նպատակներ ապահովելոյ համար։—Հարստութիւնն է այս։ (հողն։ աշխատութիւնն կամ մարդոյ կարողութիւնն նկատելն զատ) որ ապրուստի սահմանեալ։ իրեւ նախնական նիւթ կամ իրեւ ձեւափոխութեան գործի կամ միջոց։

Կը տեսնուի թէ տարբեր կը մնայ մարդ երբոր Դրամագրոյ Դրամոց հետ կը շփուի։ այնինչ երկրի մի դրամոց հետ զոր նորա Դրամագրոյն իսկ ազգ մասն են։ Օրինակի համար Գաղղիոյ մէջ գտնուած դրամն երեք—չորս երեսիսան կը հոչուին։ մինչդեռ ազգին դրամագրոյնն հաստատուն երկու—հարիւր երեսունի կը հասնի։ այս դրամագրոյնն մէջ երեք—չորս երեսիսան դրամոց այնի մասը միոյն կրնայ դրամոյ հաշուիլ։ որ տասնամեայ մէջ կը յանի։

Դրամագրութիւնք՝ իրենց գործածութեան և քանութեան համեմատ՝ երկու տարբեր դասս կը կազմեն։—Պատուական համար պահուած Արբեանց Դրամագրութիւն—և Վերարտադրութեան տարմանեալ Արդ եանց Դրամագրութիւն։ որք դարձեալ երկու կարգի կ՚տարբերաժանին։—Անարտ կամ Կապուած Դրամագրութիւն։—Յաջորդ Դրամագրութիւն։

Անմիջական ապառնոն համար որսնուած արդիւնքն են։ Ուտեստ։ Հագուստ։ Կարասիք։ Զրաստաց առնելոյ Ցունք և Հողք։ Ընտանեաց պիտոյից յատկացեալ Ցունք—և Անասնոց պարարտ և Դրամոց վաստակաց ապրուստին ծառայող ամէն բան։

Ամենք ամիսոյ մէջ կ՚ապրին։ ինչպէս ուտեստ։ միանգամայն քիչ շատ ուտեստն են։ և ասոնց գործածութիւնը միոյն կրնայ պատել։

Այս կարգէն եղող արդիւնք կրնան՝ թէ՝ Դրամագրոյ մէջ դասել։ որովհետեւ Արտադրութեան ծառայելու արտադրութիւն ունին։ և թէ՝ Հոսանքի կամ Լիմանաց մէջ։

Անարժ կամ Հատատաւոր Դրամագրութիւնք ամէն տեսակ աշխատութեան գործիքն են։ որք առանց ամբ փոխելու կրնան երկարաւորել։

Այս կարգէն են։

Արտադրութեան ծառայող Հողն։

Հողն միայն եղած և նորա հետ չշփոթուած Աշխատութիւնք և Բարեգործութիւնք։

Հանրահանութեան միջոցներու Աշխատութիւնք։

Ամէն տեսակ Հաղորդակցութեան ուղիք։

Արեւնոցք։ կամուրջք և հանդերձանք։

Ցամաքն դրամագրութիւնք անոնք են՝ որ յաջորդ տարին փոխանակութեան միջոց շահ կարող ինչպէս են այլ և այլ տարբերութեամբ։

Դրամն և արիւն չշփոթելու գործիքն։ որք Շարժական Դրամագրութիւն անուանի կը նշանակեն։

Հանգնական Նիւթք։ Պոլսոյ վրայ ճարտարութիւնք կը դպծադրի։

Ամեն տեսակ դործուած արդիւնք։ կը սառեցնի։

Գործք կամ մէջերը հայադործոց, մը-տոքանոց ու, ադ արտիավաքնից և ոչոց։

Գինոյք և յանախորդք վաճառատանց, դրատանց եւ ոչոց — Ցորոյք դասանի կամ արտանաւոր արուեստից — Գրոյնք գործարանաց։ ոչք իրենց յնտրեան համեմատ կրնան մի կամ միւս դասանի մէջ հարկցուիլ։

Վարկի մէջտեղ կամ Վարկի հատատուութեանց դործողութեամբք՝ Անչարժ կամ կալուած Գրատարանքներ ալ կրնան՝ ոչ և ոչ նեղոտանի՝ Բաժուն դրատարոց պէս օգտակար լինել։

Արտաքոց տեսակին համեմատ՝ այս երկու տեսակ Գրատարոյ ոչ և ոչ հաւասարութիւնք կամ չարիք ալեսոր կը լինին։ և այն համեմատութիւնը չատ անգամ ըստ չընտրուելոյն համար է որ բազում արտաւոտոյնք իրենց վիճակը վատագի մէջ կ'ծրդեն։ Օրինակի համար չատ անդամ վատաւորնք կամ խանութպանք չտիրոյանց դրատարոյ ըսխ կը դնեն իրենց վաճառատանը զարդարելու համար։ և իրենց չարժուն կամ յաստուն դրատարոյ ըսխ կը ստրոյնեն։

Դանիլիոյ դուցակին համեմատ՝ կրնայ բաւական նաև թէ Գիւխտական և Անհիւթական Գրատարոյ ըսխ կան։ Վերջնոյ կարդն են չատ անդամ յանախարոյ և ստատոյց (արուեստական գործողութեանց և գանակը) Գնա բարոյական հանդամանք և ձիրք։ ապա եռատական կարդութիւնք։ ալխատասրոյ ստաղանք։ և ոչն ամեն բան որը բարոյական Գրատարոյ ըսխ անուանք կը նշանակին։ Բայց այս ոչչանակման լեզուն բաւական չիրաւութիւն յառաջ բերած լինելով։ ասելի բաւ է Գործք—Նշխատութիւն անունը տալ բարոյական հանդամանաց և ստաղանդաց։

ՊԷՋԻՐՃԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑ

Մանրի եւ ոգդային լրադրոյ միջոցաւ Արուեստանոցի մը կարեւորութիւնն մասին մինչեւ յայժմ մեր հրատարակած յօդուածներէն հասարակութիւնը մանչցաւ մեր ազգային բարոյական նպատակն ու համարումը, եւ չատ տեղերէ յորդորներ եւ քաջալերութիւններ ընդունինք ի գործ դնելու։

Մենք խորհած էինք որ այսպիսի ծանր ձեռնարկութիւն մը ընելէ առաջ ադահով դրամագլուխ մը պատրաստենք։ իշխանի մը հոգանաւորութեամբ անձնեան էր մասնաւորութիւնը ապահովելու բաւական բացատրութեամբ։ ինչպէս որ յայտ է։

Բայց չատ քարեկամներ որ մեր դիտաւորութեան ուղղութիւնը եւ սրբագէն եռանդը կը ճանչնան մեղ քաջալերեցին որ այժմէն ձեռնամուխ լինինք մեր դիտման գործադրութեանը։ ապա համարկցան թէ պատեւորդ մէջ մինչեւ յայժմ մեր ճիւղին նկատմամբ ըրած ծառայութիւնները ճարտարաւեան գնեմ։ Ուրդիկ էֆէնտիի կոյանքական մեծ հոմբաւ դործարանին մէջ։ բուսական երաշխաւորութիւն մ'են մեր քանոլիք ապանեստանցին յաջողութեանը։

Այս խրախուսական վիրոպիները զմեզ՝ կը քաջալերեն մեռելոյ եւ հասարակութեան ըղձիցն հանապատատանքներ ուստի ինչ որ տամանեներու միջոցաւ պիտի ընէինք, առանց զայն ի բաց թողու, այժմէն ալ իրրեւ մեր ապագային մէջ ընելիքին ապացոյց կը բանանք ազուեստանոց մը։ որուն մէջ կեցուն զործաղրիլ մեր մասնաւորութիւնները։ անչուշտ եւ որ հասարակութեան առջեւ ասելի գ ի բարութիւն մը պիտի ունեցած լինիմք մեր ապագայն մէջ գործելիքին ապահովութեանը համար։

Ինչպէս ոչ էն ալ հրատարակած ենք։ մեր նպատակին գլխաւոր մէջ դեղեցիկ դպրութիւնաց վերածնութեան փոքր մը փորձել է առաւել՝ քան թէ մեր նիւթական շահը բնաւ եր Հնագիր յարմարութիւնամբ ծրնած դուսակ մը։ որոն առջեւը ելրապայի օտար մեսանններու, դեղերը յաւխանան դոց պիտի մնան։ եւ որ քանի ապրի՝ իւր ծարաւը չպիտի կարենայ երբէք յագեցնել իւր երկրին մէջ, այսպիսի ոչ մը հատար է մեր հասատատած արուեստանոցը։

Մեր ծառայութիւնը դլխաւորապէս արուեստաւորաց դաւակներուն համար լինելով, նոցա դիրքի թիւնը խարդեցանք։ ուստի արուեստանոցն ալ որոշեցինք բանալ չուշացին մասն յարմար տեղ մը։ ուր կարող լինին տալ կերպաք դիրքաւ ամեն օր երթեւեկել։

Արհեստք եւ դպրութիւնք հասարակաց ստոյգաւոր ն են մարդկային ընկերութեան մէջ։ նա մանաւանդ ինեւեւասանելորդ դարս։ ուստի Արուեստանոցին դռները բաց պիտի լինին անխտիր ամեն ազդի տեսչեւ։

Աշակերտը արուեստանոցին մէջ պիտի ուսի արուեստական գործադրութիւն եւ յարակից ուսմունքները։ այսինքն։

Ա. Ամեն տեսակ գծագրութիւն, վարժութիւն, գոյնագծութիւն, ճարտարապետական գծագրութիւն։

Բ. Ոսկերչութիւն վիրոպերեալ ոչ եւ իսկ գծագրութիւնները։

Դ. Ատաղձագործութիւն (տոգրատաս) միջոցներեալ ամեն կերպ ձեւագրութիւններ։

Գ. Զուլաղործութիւն (տէշամէն) գծագրութիւններ եւ կոպատարներ (խալիի)։

Դ. Թուագիտութիւն իւր բոլոր հիւղերովը։

Ջ. Ցորոյնագործութիւն (չիմի) արուեստական։

Է. Երկրաչափութիւն գործնական։

Ը. Ընդարձակութիւն (փերսպէքթիվ)։

Այս ուսմունքներուն ամեն աշակերտք պիտի ստանան։ բայց ոչատ դատարան մ'ալ պիտի լինի։ յարամ առանձին դասախօսութեամբ պիտի աւանդուին։

Ա. Գաղափարանութիւն։

Բ. Մանրանկար (մինիատիւր)։

Գ. Վիմագրութիւն (լիթոգրաֆիա)։

Վերոյիշեալ ուսումներդ զատ զատ վարժապետներէ պիտի աւանդուին։

Լեռման ընթացքը չատ տարի որոշած հէր եւ այնչափ ժամանակի մէջ մեր աշակերտք պէտք եղածին չափ տարած պիտի լինին վերոգրեալ ուսմունքները։ եւ ով որ կատարեալ յաջողութեամբ քննութիւնը կայնեայ անցնէ՝ պիտի ընդունի վկայական մը։ եւ կարող լինի ընտիր արուեստաւոր մը հանդիսանալ։

Աշակերտի հոր ընդունելութեան պայմանն է տարեկան տասն եւ վեց օսմանեան ոսկի վճարել։ այն դասընթացքին կէսը տրուի՝ եւ մնացեալ կէսը դրոց մնաց ժամանակ կանխիկ։ իսկ մնացեալ կէսը վեց ամիսն վերջը։ որպէս հասար աշակերտին հայրը կամ խնամակալը տասարդութիւն պիտի տայ այն դասընթացքներուն ժամանակին հատուցանելու։

Սակայն այն պայմաններով պիտի ձեռնամուխ լինիմք մեր արուեստանոցին։ որ պիտի լուսաւորի յառաջիկայ մարտիս 14 ին։ Արուեստանոցին ներքեւ յանձնարարական սենեակ մը բացած եմք։ եւ այժմէն հրաւէր կը կարդամք որ արուեստաւորք ծնողք բարեհաճին հրամայել ապրիլ 19 էն սկսեալ Պոլիս Պալի Բազայ փողոց Պէկիրճեան Արուեստանոցը։ եւ մեզի հետ ամենայնիւ

լրմ՝ այնքան եղած մանր տեղեկութիւններն ալ մեզմէ ընդունին։

Այսպիսի ձեռնարկութիւն մը՝ որ զոհողութիւններով պիտի սկսինք։ ուրիշ կերպով չկրնար յառաջ երթալ բայց եթէ մեր ջանքով եւ աշխատութեանց հետ՝ հասարակութեան ալ քաջալերական ձեռնտուութեան ընդարձակը։

Հայաստանեան բարեխնամ կառավարութիւնն արդէն մեկ քանի տարի առաջ Վահան Միքէհաթ բաշայի տուչարկութեամբ արուեստական դպրոց մը հաստատած է։ ուր անոր օդնական մանկունք պատասպարուած կուսանին այլ եւ այլ ձեռագործներ եւ չքաւորութեան ահագին վնէն խլենց ապրդան կոչառեն։ Այս դիրութիւնը ուրիշ պատիւ կը բերէ կառավարութեան։ ա՛ինչափ ալ հրատարակ օրինակ եւ քաջալեր պէտք է համդիսանայ դրդիռ ազդելով ամենց ալ ոգնական հասատատութեանց ձեռնամուխ լալու։ որոց օգուտ եւ արդասիքը ժամանակաւ. պիտի յայտնուին նաեւ արեւելքի մէջ։ Ա. այժմ մեր ձեռնարկութեանը՝ ռոմանդրդ մը պիտի ըլլայ այս տեսակ ազատաշատ գործաւորութիւն մը։ եւ մեր այս փոքրիկ ծառայութեանը փոխարէն՝ մայրաքաղաքիս մէջ հանկաւ ատանալու չարի արուեստից հմտութիւն առնելով յառաջարկել երիտասարդ աշակերտներու երախտագիտութիւնը՝ մեկի բուսական վարձք մը պիտի համարինք։

Զայդ կը յուսամք մենք։ եւ այդ խրախուսանքը սկիզբ կընեմք մեր դպրոցին։ վասնզի թէ օր մը պիտի կարենամք մեր ինքնամբ մեր դիտման գործադրութեան։ ոչ միայն եւ ազգային մեր ձեռքէն եկած ծառայութիւնը կատարելինք։

. . . Խմբագիր կը խնդրեմ որ Ձեր յառաջիկայ թերթին մէջ հրատարակել յայտարարութեան տնկիւն մը՝ նոր հրաւերով կը կացուցանեմ զմեզ։ Մնամ . . .

8 Ապրիլ 1872

Մեսրոպ Պէյրէեան.

Զմիւռնիոյ 10 ապրիլ 1872

. . . Խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ։

Կը խնդրեմ որ ներկայս մեր յառաջիկայ թերթին մէկ էջը հիւրընկալել բարեհաճիք։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ Ի ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԻԷ

Զմիրոն շրջանին լսեցաք որ թիւ. Պ. Ց. Վարդովեանի խմբէն առ թատերասէր հասարակութիւնն ուղղելի հրաժեշտը լսելու. եւ լրացեալ եզանակին հոյն վերջին թատերական գլուխը վայելելու կրկնակի ուրախութիւնով անցեալ հինգշաբթի գիշեր մեք եւս Դէտիկ Գալայի Օսմանիէ թատրոնը դանուեցանք։

Ընկերականութեան մէջ եմէ հանդանակաւոր քան զինուս ազգանունի դործ մը կայ։ հասարակութեան զգացումն ու դատողութիւնը չը հանդիպիր անոր ծանանելն է։

Մէկ ամբողջ կատակերգութիւն, մէկ արարուած Պոզոս եւ Վիրգինիայի ներկայացան։ եւ եօթը նուագերգութիւն։ որոց մին Ջիլեմանքին էր։ մին Հրաժեշտինն էր։ եւ միւս հինգը հանկիրճ եւ առանձինն երգեալ։ յատուկ նոյն դիչերը Օսմանիէի թատերարանին դրոյ։

Հարկ է խոստովանիլ թէ Պ. Վարդովեան՝ այն ներկայացմանց վրայ թատերասիրաբար հանդիսականաց գանանոտութիւնը. դրաւեց։ եւ մանաւորապէս նրուագերգութեանց հանդիսականութիւնը թէ Պ. Վարդովեան առաջնութեան բաղդն ուսացու նուագերգութեան. քնարը ազդեցութեան մէջ յարելու։ եմէ դիւրաւորագոյն եւ մանաւանդ նա ազգայնութեան լեզուն ազգայնութեան ներդաշնակէր։

Բայց երբեք հարկ չէ արդեօք՝ յայտնել մեր դոգմէ։ ցորչափ ընկերականութեան ապաքէնքն չը խոստանալու. փափաքողներէն եմք։ ցորչափ Պ. Վարդովեանի ձեռնարկութեանց քաջալերիլը կը սիրեմք եւ քաջալերութեան արժանաւորութիւնն անչուշտ կ'ապասեմք եւ կը յուսամք միշտ։ — յայտնել մեր կարմ թէ Պ. Վարդովեան՝ մեր դղացումն անչուշտ կրնայ հանդիսականաց չատերուն ցաւն քնդունիլ փափաքած եւ հրաւիրած է իւր վրայ։

Ուշադիր ընթերցող մը թող չկարծեսցայ ուրեմն երբ դրութեանս ցոյց տուած ներկայացեալ թատերախաղերուն չ'եմք ուզած մերժել Պ. Վարդովեանի վարչութեան ներքեւ. միեւ նոյն երեկոյթին ներկայացեալ ուրիշ խաղ մ'ալ։ վասնզի որ իրեն ընկերացած նոյն ներկայացեալները միեւ եւս ապարտ։ եւ մանաւանդ հրապարակի վրայ կրկնապատիկ տեսողաց առջեւ որդ մ'ըլլայ որ նորահաս խաղերները քանցէ։

Գուցէ հաւատայուի թէ վարպետ ընչ եւ դազանի պահնչ ուզելեմք նոյն ներկայացեալը՝ երբ մեր սրտին վրայ երկիւղ մը կ'երեւի։ թէկ երբ այդ երկիւղը թէեւ 'ի յայտ եկած՝ բայց իւր զօրութիւնը բատուգութեան կը կարոտի։ յիշատակութեան ապարդէն իջնելու եւ մեր ցաւն ու երկիւղը հրապարակելու իրաւունքը Ինչ մեղ սրուի։

Գազանիք կը կարծուէր այն։ եւ սրդարեւ։ դի «Գազանիք Ի Պոլսոյ» կոչուած խաղն էր ներկայացեալը։ այն տրուս Գազանիք անուանը արուած է։ թէկ էութիւնը անարդեալ հաչակ մ'է։ սթենանդ մարդասպանութեան խաղն է։ եւ որ զմարդ գազանաց կը փոխակերպէ։

Ը. ինչ է «Գազանիք Ի Պոլսոյ» խաղին ներկայացուցած տեսարանը— Վասփարի Ծովափանց մէկ անկիւնը գինետան մը մէջ ոչ—Քրիստոնեայ եւ ոչ—Հայազգի գանիկ մարդոց գինեմոլ խումբ մը։ Ազգային յուսաւորութեան իրոյ — նուիրեալ Թատերաբեմի մը վրայ եւ բազմութիւն ազգայնոյ աչացն առջեւ։ Ի հանդէս բերելն ինչ պատիւ. եւ ինչ փառք Պ. Վարդովեանի։

Նոյն երեկոյթին թատեր հանդիսականն եղող հանդիսի ընտանեաց եւ ծրնողաց առջեւ՝ ոչ—ազգային եւ բիրտ սիրտարարաց (Աչրդ) «Առատանանեներ գերդնելու տալն ինչ մեծ պատիւ եւ ինչ մեծ փառք Պ. Վարդովեանի։

Անուադիկ երկիւղ եւ դառ . . .

Հրապարակի վրայ կը կարդամք այդ օրինակ բարոյականի մը ներկայացման տեսարանն։ ուրիշ եւս երկարօրէն 'ի գիր առնուլ։ չատ հանաքելով ըսել թէ այդ «Գազանիք Ի Պոլսոյ» կոչուած խաղն մեկ արարուածն էր թէեւ ներկայացածը։ բայց փոփոխելի եղեռնագրութեամբ՝ յաջորդ արարուածները եթէ բարոյական մը թերեւս ունէին 'ի հանդէս բերելիք։ առանձին նոյն արարուածը ներկայացնելն եւ ամենամեծ չըլլալը դարմանալի ըլլալն զատ։ մեզ արարուածներուն ներքին բարոյական չաւութիւնն ալ չպիտի կրնար դայդ արդէն ներկայացեալին սքրզել։ եւ ոչ ալ ինչ ազդեցութիւնը . . .

Տ. Սեմէան.

1872 ապրիլ 19 Օրթագիւղ

. . . Խմբագիր.

Պատուական լրագրոյդ չարաթի տուած թուոյն մէջ փանուսան էֆէնտիի մեկ նամակը կարդացի։ որով 'ի նպաստ Ազգային վարժարանի արուած ներկայացման մասնաժողովոյ Մեծ. տնդամոց իր յորնակալութիւնը կը յայտնէր։ որոց մէջ սխալմամբ իմ անուս ալ նշանակուած էր։

Ազիզներու արժան եղած գովասանց եւ յնարնակալութեանց մասնաբաւաբար մասնակցիլը վեհանձնութեան դէմ է։

Ցիշեալ ներկայացման ատենին։ ես ոչ ներկայացած եմ եւ ոչ ալ մասնաժողովոյ անանուէր ճգանցն ու ջանքերուն մասնակցած։ հետեւաբար չեմ կարող ընդունիլ իմ անձիս ազգեալ յորնակալութիւնք՝ որոնք ալ անկեղծ լինին։

Հոսնեցէք ընդունիլ իմ յարգանքս

որով մնամ . . .

Լեւոն Բ. Լուսինեան.

Ահաւասիկ ի նպաստ Ազգային դպրոցաց տարեկան տուրքի ստացած Խատեալական ներկայացման մնոց եւ ծախուց հաշիւը։

ՄՈՒՏՔ

Ապրիլ 38 օքէնկայ լիրան 100 դրէն	գ։	3350
Մուտք օքէնկայ 86 հատ	»	860
Թիկնոթոռ 9 հատ	»	270
Թուաւոր նստարան 86 հատ	»	1720
Անթիւ նստարան 85 հատ	»	1275
Վերնատուն 90 հոգի		720
		8395
Նուէր Պետրոս աղա Բէսոէնի փոխանակ Մինասեանի		30
Նուէր Պահակ աղա Ղազարոսեանի փոխանակ մէկ օրեակի		60
Նուէր Միրզէ աղա Սիմոնովիչի փոխանակ մէկ սթեակի		60
Նուէր Պետրոս աղա Պէշիկթաշլեանի		15
Նուէր Համբարձում աղա Գասամանեանի		43
Աւելորդ թատրոնի դռնէն		60
		8635

ԵԼՔ

Թատրոնի վարձ		2500
Սիմոնիներու »		40
Ցամոտկի մատանորդ		100
Պ. Դրիգորի 3 օրուան աշխատութիւն		90
Կիրիշներուն		100
Բեռնակի		30
Թուղթ, գանգրան եւայլն		150
		3010
Փանուսեան Լիքնորի յանձնուած	(*)	5625
		8635

Տէր։

Ներկայս Ձեր դպրոցական լրագրոյն էջերուն մէջ հիւրընկալելու շիրիմ, որ Ս. Լիկածաղս Պարիսեանի Ընկերութեան տուտակաց հաւաքման, երբոր ցուցակը կը ներկայացնէ, ի քոմպարատ թիւն յարեալ Հաստակուհեան։

ՅՈՒՆԱԿ Դ։

Նախորդ հրատարակութեան գումարը ՊՀ։ 13,944
Մեծատարեալ։
Մ. Ղարիպեան Աւագեան Ջէկ։ 100
Պուհան Խենդիկեան » » 50
Պարսեղ » Յովհաննեան » 50
Սահակ » Սուքասեան » 50

(*) Այս հաշուէն 3565 գրէ գրեա հաւաքուած Ղրլրոյն կը յուսամք որ քիչ օրէն այն ալ կը գտանձնուի։

Յովհաննէս » Մինասեան	»	30
Պապիկ » Մարտիրոսեան	»	30
Սարգիս » Կարապետեան	»	30
Մէհրիէ վանահայրական Պոլսոյ		50
Կարապետ Խաչատուրեան Ամէն		20
Յակոբ Սոնիմանեան	»	20
Առաքել Մինասեան	»	20
Դրիգոր Սոնիմանեան	»	20
Զաքար Խաչատրեանեան	»	20
Մ. Առաքել Տէտոզլու Արմենակեան		20
Գէորգ Թիւն Յովհաննէս Շապին Խաչա-		20
Դրիգոր Մանիկեան	» »	20
Գեւորգ Մարիկոսեան	» »	40
Յակոբ Թարսեան	» »	40
Բարսեղ Խաչատրեան	» »	40
Աբրահամ Ղազարեան Արմուտանցի		25
Մարիա Գարեգինեան	»	5
Բանուոր Պիտամիեա		3
Աթանաս Աւիտարեան Շապին Խաչա-		5
Դօրիի Մոփեան	» »	5
Կարապետ Յակոբեան	» »	5
Միրզայէ Կուրնեան	» »	5
Յովսեփ Ղազարեան	» »	5
Կիրիկոս Սհակեան	» »	5
Ռաֆայել Կիրակոսեան	» »	5
Մարկոս Նիշանեան	» »	5
Պօղոս Մելքոնեան	» »	5
Պերոյիս Նիկողոսեան	» »	5
Մկրտիչ Խաչատուրեան Շապին Հիսարցի		5
Յարդիս Կիրակոսեան	» »	5
Խաչիկ Կարապետեան	» »	5
Անասն Իլիեա	» »	5
Երեքտոյ հինգտոյ տուտակներէ հաւաքում		
մնացեալ Պ. Ալեմիսի		405
Գումար		14794

8 Ապրիլ 1872
Կ. Պոլիս։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԲՆԱԿԱՆ

ՓԻՒՐԻՇՈՓԱՅՍԹԻՆ

ԲԱԺԱՆԵԱԼ ՅԵՐԿՈՒՈՒ ՀԱՏՈՐՈՒ

ՅՈՐԻՆԵԱԼ

Ի ՏԷՐ Պօղոս Էրզրումեան Լիմոնաթէան Վարդապետ Ամասիոյ Քանանեանցի

Հայերէն մանրաբար Գիրքերը լեզուս յօրինուած, բնագրանկարէն փիլիսոփայութեան ամէն ինդրոց վրայ կը խօսի։

Կը դտնուի Սէտայի Հադրդէմի ազարանը եւ ամէն դրամատուներ քով, եւ համարքի գլխոյ գարեզան։

Գին 2 Մէճիտիէ։

ԵՐԵՔ ՀՐԱՅԱՆԱՏՈՐՔ

Աղէքսանդր Տիւմայի այս անդուդական վիպասանութեան երկրորդ հատորը Գոլիս հասած ըլլալով Արդոյ բաժանորդներէն կը խնդրուի, որ իրենց անդորագիրը ներկայացնեն շաբաթ ամբողջ եօթնօրեայ թիւ 10 Տէտէանց վանատունը եւ հոնկէ առնեն նոյն հատորը։

Ելեք հատորին բաժանորդագրութեան գինն 40 դրչ. մէն մի հատորի գին 15 դրչ։

ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԻՍԼԻՀԻՍԱՐԻ

Աշխատասիրեալ Պօղոս Լեւոնեանէ

Նարեկեան

Ամեն հայ գրատունքներուն քով կը գտնուի։ Գին 2 դրչ։

ՀԱՄԱԹՈՍ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Նոր տպագրութիւն։ տչքէ անցուած, եւ կարեւոր յուշերուածով Հայ գրականութեանց պատմութիւնը մինչեւ մեր օրերը։

Կը ծախուի Մխիթարեանց գրատունը Ի Սենդրոս խան, եւ ամէն Հայ դրատնաց քով։

Կիսագաղտի գինն է 2 ֆրանք։

ԵՍ ԻՄ ՍՊԻՏԻՍ ԵՄ

ԴԱՏԱԿԱՆԱԳ, ԵՐԳԱԽԱՏՆ ՆՈՒՄԻ ՍՐԳԻՈՒԱՅՈՎ,

(ՆՄԱՆՈՎՈՒԹԻՒՆ)

Գ Ր Ե Ց

ՕՀԱՆ ԷՖԷՆԴԻ ՊԱՂՏԱՏԵԱՆ

Կը ծախուի ամեն Հայ դրատնաց քով, եւ Բերա Պ. Վիրքի գրատունը Ի Թէքիէ։ Գին 4 դրչ։

Կը ծախուի նաեւ կամերջի գլուխը Գարագան։

ԳԼԽՈՒ ԹԵՓԼ ՋԵՆՋՈՂ ԴԵՂ

Զոր երկու անգամ քաղուի, թեփերն Ի սպառ կը ջնջուի եւ ուրիշ անգամ չեն հարուցուիր Այս դեղը վնասակար յատկութիւն բնաւ չունի։

Կը դտնուի Մահմուտ փաշա թիւ 208։ Պօղոսի Մանուկ ապայի խանութը։ Գին մէկ քառորդ մէճիտ։

ՔԱՎՈՒՐ

Գ Ր Ե Ց

Դ. ՕՀԱՆԻՍԵԱՆ

Գին 100 ՓԱՐԱՅ

Խաստիոյ մեւանեան հինգապիր Քաւիր կամին քաղաքականութեանը վրայ տեսութիւն մէ ընտիր ոճով եւ Նուրբ խորհրդածութիւններով գրեալ։ Հեղինակին այս երրորդ գործը, որ ամեն նկատմամբ առաջինները վար չմնար, պատմութեան հետամուտ անձանց դրատուներն գտնելու արժանի է։ Կը ծախուի Գաֆֆաֆեանի գրատունը Ի Զարմանքդրան եւ Ոգբէնեան գրատունը Ի Մէջեան։ Բաստրմաճի խանի կից թիւ 67։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Բուռաֆիկոյ հենգշաբթիօր ժամը ճին մինչեւ կայսերական զօրոց պիտոյիցը համար կարեւոր եղած ածուխն ու փայտին մերկնականդ բնահատութիւնը պիտի կատարի Ի Տարի Շուրա։

Ցեսամի մինչեւ փայտն ու ածուխը սակ ուղղ անձինք կը հրաւիրուին նոյն օրը ներկայ գտնուիլ մինչեւ ելլալիք գնահատութեան։

10 ապրիլ 1872
Ի Գուռն Պարարապետի

Կայսերական զօրոց պիտոյիցը համար արուելիք մեն յատկացեալ քանակը 87 տարուոյն հաշիւը գացելու վրայ ըլլալով մինչեւ թամիսանին կողմանէ 87 տարուոյն մերկի համարուած փեռարար ոմանց մինչեւ վերջը այսինքն մէկ տարուոյ մէջ տրուած փաստաթղթերը հաւաքելու հարկ տեսնուած է. ուստի ով որ 87 տարուոյ մինչեւ վերջը տրուած փաստաթղթեր ունի, զիրաք է որ մինչեւ փաստաթղթերը ստանի մասնաճառներուն ու Միւթասարիֆին յանձնել մինչեւ յառաջիկայ տարեվերջն վերջը, եւ միսիարիները կամ միս եւ կամ տարակ ընդունիլ։

14 մարտ 1872
Ի Գուռն Պարարապետի

Մատամբոլ, Խասա, եւ Ճարշաֆցու, կը ծախուի Սախա Խոխուշին Մեծ նոր խանի դրանը կից թիւ 31 մաղազան։

Մայրաքաղաքիս մէջ կանոնաւոր եւ պատուաւոր մակազէնի մը ոչ ոքը դպալով, ուր հասարակութիւնը կարեւոր ամենայն վստահութեամբ իւր ներմակեղէնի պէտքը հոգալ, Պիսիշիերան եւ Ընկերք տրուչեղին մայրաքաղաքիս բնակիչաց ամենայն պիտոյից յարմարոց ներմակեղէնք բերել չարուռնակ իրենց Մանչեսթրի տան ձեւոք եւ ծարայել հասարակութեան ամենաօրինաւոր գիներով։ Պիսիշիերան եւ Ընկերք իրենց առաջուրին այս ճիւղին մասնաւորելով յատուկ մագազա մը բացին վերոյիշեալ թիւը, ուր զեղեցիկ ընտրեալ իրենց գալ եւ տանել իւր ներմակեղէնքը, անուսկոնը ազէկ, եւ գներնը ոչ ժան։ Հետեւեալ պայմաններով։ Սակարկութիւն չկայ. առաջորը կանխիկ։ մէկ թօքէն պակաս չը ծախուիր։ Ներմակ մէճիտիէն 21 գրուշէն կ'առնուի։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ա. ԻՒԹԻՒՆԵԱՆ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՀՆԹԱՑՔ ՊՈՒԹԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

8 ԱՊՐԻԼ

(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 100 ԴՐՈՒՇԵՆ)

Լոնտրա 3 ամիս գուրուշ	108 3/8
Փարիզ	23.40

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

8 ԱՊՐԻԼ

Ազգ. լիրա	գուրուշ	109.5
Նաբոլէոն ոսկի	»	86.30
Խրիսթոսի ռուպի	»	89.10
Բրբրլիզ	»	51.20
Հինգ Փրանք	»	—
Հինգնոց	»	103.35
Գլինտ	»	118 30

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 8 ԱՊՐԻԼ

Ա Ր Մ Տ Ի Փ

Ցորեն կանոր Պէսարապիա		33	—37
» » Ազատ		35	—36
» » Պալէրք		30	—32
» » Պուրգաս		30	—32
» » Թէքիրտաղ		30	—32
կակուղ Ազատ		30	—33
» » Պէսարապիա		—	—
Կիրակ Թունա		30	—32
Ցորեն կակուղ Պուրգաս		30	32
Վարունա		30—32	
» » Պալէրք		28—30	
Եգիպտացորեն Թունա		19—20	
» Անատոլ		17—18	
Գարի Թունա		14—14½	
» Անատոլ			

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԹՈՂԱԿ ՀՈՐ

Պուրսա	գուրուշ	—
Անատոլու	»	—
Գալոս		
Էմիրնէ	»	
Ֆոկան	»	

ՐԱՄՊԱԿ Գուրուշ

Կէյլէ	հօխա	9 1/4
Լզմիր	»	10 1/2
Ալանա	»	9
Պարսկաստան	»	8
Վրաստան	»	8 1/2

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հօխա	
» չլուացուած	»	
Թումէյի լուացուած	»	
» չլուացուած	»	
Վրաստան լուացուած	»	
» կէս		
» չլուացուած	»	
Տարանա	»	
Էսկի Շէհիր	»	

ՄԱԶԸ

Պարսկաստան	հօխա	11—
Անատոլու	»	10—12
Հերմակ	»	6—7

ՅԷՐԻ

Դալանիի Ա. տեսակ	հօխա	21
» Բ. »	»	19 —
Ինկիլիզ »	»	21
Թագաւոր »	»	
Աքէնէր »	»	
Եօզղատ »	»	
Ջօրուտ		

ԹԻՑԹԻՐ

Էնկիլիզ	հօխա	50 —
Գաստամպոլ	»	48 —
Գէյրաղաճ	»	54 —
Զէրյէզ	»	—
Վան	»	29 —

ԱՑԱՒԻ ՄՈՐԹ

Ամասիա	7	կառը	մէկ Օ. Լ.
Եօզկատ	7	»	» »
Սիվաս	»	»	» »
Երզրում	7½	»	» »
Դայարբէր	»	»	» »

ՋԷՔ

Մուտանիա	հօխա	7½—
Այվալը	»	6½—7
Սաքիզ	»	10 —
Միտիլի	»	6½—
Գղինձ թագաւոր երկրին մէջ		9½—10
Աֆիոն	»	260 —275
Գիմրէ	»	29 —30
Սատամ	»	—
Կատարա Ինան Գիլէ		—
» Բուռնիլի »		—
Մեռաջա Պարսկ. Բէշ	»	42 —44
Զուտա		— —

ՍՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

	գուրուշ	
Խանդի Բիւօ. տեսակ 100	հօխ.	1200—
« Բ. »	»	1140
Նէմլէն	»	16—16 1/2
Շուքար փուչի Հոլ. կնգ.		240—
» » Գուզլ	»	—
» գլուխ Գաղդ.		290—
Ջայ Գոնիզ	հօխան	26 —
» Իկքա ծաղիկ	»	45 —60
Անագ (գապայ)	կնդ.	1060—
Գզգեղ (սիլիգէ)	հօխա	10 1/4—
Լեզակ (լիվիա) Գէնիկոյա	»	100 —140
» » Մատրա	»	— —70
Զինք տախտ 100	հօխա Ֆր.	90 —
Նիկամի ծոզանեա		84 —
» տախտակ		98 —
» բեռնոցաս		80 —82
Քարֆիտա		112 —118
Բրինձ Իտալիոյ 100	Ֆիլ. Ֆր.	45
Կարագ եղ Գոսթոյ	գրչ.	13 —14
Խավկար		35 —40